

Northangerské
opátství

JANE AUSTENOVÁ

Northangerské opatství

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

COO
BOO

Jane Austenová
Northangerské opatství – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

COO

BOO

JANE AUSTENOVÁ

*Northangerské
opátství*

Přeložila Zuzana Šťastná

CooBoo Classics Svazek 6

COO
BOO

KNIHA PRVNÍ

1. kapitola

Nikdo, kdo kdy viděl Catherine Morlandovou jako malou holčičku, by do ní neřekl, že je jí souzeno stát se románovou hrdinkou. Všechno jako by se proti ní spiklo: její postavení, povaha jejího otce a matky i její vlastní zevnějšek a sklony. Pan Morland se sice jmenoval Richard jako ten padouch ze Shakespearovy hry a jako on nebyl žádný krasavec, ale pověst měl bez poskvrnky – však byl také povoláním farář –, a dokonce s rodinou ani neživořil v bídě a ústrcích, jak bývá v podobných případech normální.¹ Krom výnosů ze dvou prebend měl i utěšené vlastní jmění – a nijak si nepotrpěl na věznění svých dcer. Catherinina matka byla rozumná a praktická, měla dobrou povahu, a co je pozoruhodnější, i dobrý kořínek. Před Catherine přivedla na svět už tři syny, a namísto aby při porodu dcery zemřela, jak by každý mohl právem očekávat, žila si klidně dál, ba porodila ještě šest dalších dětí, všechny viděla vyrůstat a těšila se výtečnému zdraví. Rodina s deseti dětmi bude vždycky pro každého „krásná rodinka“, pokud mají její členové dohromady ten správný počet rukou, nohou a hlav, ale jinak si Morlandovi tenhle titul příliš nárokovat nemohli, protože byli vesměs nehezci, a Catherine nebyla mnoho let žádnou výjimkou. Byla hubená a neohrabaná, pleť měla bledničkovou bez ruměnce, tmavé vlasy jí plihly a rysy měla spíš ostré než jemné. Tak to tedy vypadalo s jejím zevnějškem – a stej-

ně nehrdinská byla i po duševní stránce. Milovala všechny klukovské hry a kriketu dávala přednost nejen před panenkami, ale i před jinými dětskými zábavami, které by byly pro románovou hrdinku vhodnější, to jest například před opečováváním plšíků, krmením kanárek nebo zaléváním růžových keřů. Zahrada jí opravdu nic neříkala, a trhala-li vůbec někdy květiny, pak hlavně proto, že ráda zlobila, nebo to alespoň druzí vyvozovali z toho, že si zásadně vybírala ty, které jí trhat zakázali. Takové měla tedy Catherine sklony – a její schopnosti byly stejně neobyčejné. Nikdy ničemu neporozuměla a nenaučila se to, dokud jí to někdo nevysvětlil, a někdy ani pak ne, jelikož byla často nepozorná a občas i nechápavá. Její matce trvalo celé tři měsíce, než ji naučila odříkávat „Žebrákovu prosbu“² a i pak tyhle verše uměla líp její mladší sestra Sally. Ne že by Catherine byla nechápavá pořád, to rozhodně netvrdíme – bajku „O zajícovi a jeho přátelích“ se naučila stejně rychle jako každá jiná anglická holčička. Matka chtěla, aby se naučila na něco hrát, a Catherine si byla jistá, že ji to bude bavit, protože ráda brnkala na klávesy starého, bezprizorného domácího spinetu. V osmi letech tedy začala, ale po roce toho měla dost a paní Morlandová jí dovolila přestat, protože netrvala na tom, aby se její dcery blýskaly dovednostmi, které by si musely osvojovat s nechtutí a bez talentu. Den, kdy Catherine dala sbohem učitelu hudby, byl pro ni jedním z nejšťastnějších v životě. Ke kreslení neměla o nic silnější vztah; kdykoli si ale u maminky vyprosila list z dopisu popsaný jen z jedné strany nebo se zmocnila nějakého jiného papíru, snažila se v téhle oblasti něco podnikat: kreslila domy, stromy, slepice a kuřata, a všechny byly od sebe navzájem k nerozeznání. Psaní a počty ji učil otec, francouzštinu matka. Ani v jednom nevyunikala a učení se snažila vyhnout, kdykoli to jen šlo. Jakou podivuhodnou a neproniknutelnou osobnost to máme před sebou! Přestože totiž Catherine ve svých deseti letech vykazovala všechny

výše zmíněné známky mravního rozkladu, neměla zlé srdce ani špatnou povahu – jen málokdy si stavěla hlavu, hašteřivá nebyla skoro vůbec a k malým sourozencům se chovala laskavě a tyranizovala je jen zřídka. Navíc jí bylo všude plno, byla divoká, nesnášela, když musela být zavřená doma a nesměla se ušpinit, a nic nemilovala víc než válení sudů na travnaté stráni za domem Morlandových.

Taková byla Catherine Morlandová v deseti letech. V patnácti už to s ní navenek vypadalo líp – začala si natáčet vlasy a toužit po plesech, zlepšila se jí pleť, tváře se zaoblily a zrůžověly, takže její rysy působily jemněji, postava už nebyla naničovatá a oči získaly větší jiskru. Zálibu ve špině vystřídala parádivost a spolu s elegancí začala Catherine dbát i na čistotu. Tu a tam teď ke své radosti zaslechla, jak rodiče komentují její vývoj k lepšímu. „Z Catherine roste docela pohledné děvče – dneska je málem hezká,“ dolehlo čas od času k jejím uším – a jak vítaná slova to byla! Být málem hezká, to je pro dívku, na které prvních patnáct let života nebylo nic k vidění, taková radost, o jaké si rozené krasavice můžou nechat jen zdát.

Paní Morlandová byla výtečná žena a nechtěla ve výchově svých dětí nic zanedbat, ale jejich přivádění na svět a vyučování těch nejmenších jí zabíralo tolik času, že starším dcerám nezbývalo než se bez její pozornosti obejít. Nebylo proto divu, že Catherine, která rozhodně neměla v povaze žádné hrdinské sebezapření, měla ve čtrnácti raději kriket, baseball,³ vyjíždky na koni a pobíhání venku než knížky – tedy přesněji řečeno knížky, z nichž by se mohla něco užitečného dovědět. Vůči knihám, u nichž nic takového nehrozilo, protože v nich pro samý děj nezbylo místo na myšlenky, totiž neměla nejmenší námitky. Od patnácti do sedmnácti se ale Catherine na roli hrdinky poctivě připravovala – četla všechna díla, která hrdinky přečíst musejí, aby se v bouřlivých poryvech svého dramatického života mohly pokaždé utěšit vhodným citátem.

Od Alexandra Popea se naučila shlížet kriticky na ty,
kdo

„do smutku falešně se odívají“⁴

Thomas Gray ji zpravil o tom, že

„mnohý květ rdí se nikým neviděn
a darmo plýtvá vůní v pustině“⁵

Od Jamese Thomsona se dověděla,

„jak radostné je radit
klíící myšlence, kam dál má růst“⁶

A ze Shakespeara získala velkou zásobu vědomostí, ku-
příkladu že

„sebelehčí chmýří
je pro žárlivce důkaz bytelnější
než samo Písmo svaté“⁷

že

„ubohý
ten brouk, ježž ušlapeme, tělesně
tak velkou muku cítí, jako obr,
když umírá“⁸

a také, že zamilovaná mladá žena vždycky vypadá

„jak socha Odříkání na náhrobku,
hýčkajíc žal“⁹

V tomto ohledu se tedy zdokonalila dostatečně – a v mnoha dalších dělala skvělé pokroky. Sonety psát sice nedokázala, ale přiměla se je číst, a ačkoli nebyla naděje na to, že by někdy uchvátila shromážděnou společnost vlastnoručně složeným klavírním preludiem, hudební produkce ostatních ji unavovaly jen docela maličko. Nejzaostalejší byla po stránce výtvarné. Kreslit neuměla vůbec, ani natolik, aby se pokusila načrtnout profil svého ctitele a aby někdo uhádl to sladké tajemství – že to má být profil. V tomto směru měla do pravé hrdinky politováníhodně daleko. Zatím ale o své nedostačivosti nevěděla, protože žádného ctitele k portrétování neměla. Bylo jí už sedmnáct, a přitom ještě nepotkala jediného milého mladíka, který by v ní dokázal probudit něžné city, a sama nezbudila v nikom opravdovou vášeň, ba dokonce ani žádný jen trochu výraznější a trvalejší obdiv. To bylo opravdu napováženou! Ale i záhady se dají objasnit, když se náležitě pátrá po příčinách. Mezi sousedy Morlandových nebyl jediný lord, ba ani baronet.¹⁰ Ani jedna rodina z okruhu jejich známých nevychovala ve svém lůně nalezence, kterého kdosi položil na jejich práh. Nebyl tu tedy žádný mladík neznámého původu, žádný chlapec, kterému by byl Catherinin otec poručníkem, a majitel místního panství vůbec neměl děti.

Je-li ale mladé slečně souzeno být hrdinkou, hrdinkou taky bude, i kdyby se proti ní spiklo všech čtyřicet okolních rodin. Musí se stát a také se stane něco, co jí postrčí do cesty hrdinu.

Panu Allenovi, vlastníkovu většiny pozemků v okolí wiltshirské vísky Fullertonu, kde Morlandovi žili, doporučil lékař na jeho pakostnici lázeňskou léčbu v Bathu¹¹ a jeho dobromyslná paní, která si slečnu Morlandovou oblíbila a nejspíš si uvědomovala, že když se mladé dámě nepřiházejí žádná dobrodružství v její rodné vesnici, musí se za nimi vypravit jinam, pozvala Catherine, aby jela s nimi. Pan a paní Morlandovi ochotně souhlasili a Catherine byla přešťastná.

2. kapitola

Catherine Morlandová měla být tedy už brzy uvržena do všech nesnází a nebezpečností, které obnáší šestitýdenní pobyt v lázních, a pokud by snad čtenář o hrdince z dalších stránek nezískal patřičnou představu, můžeme k dosavadnímu vylíčení jejích tělesných a duševních vloh ještě dodat, že měla vřelé srdce, byla veselá, otevřená a přirozená bez špetky afektovanosti (z holčičí rozpačitosti a stydlivosti právě vyrostla a vypadala teď docela k světu, ba někdy, když jí to slušelo, byla přímo hezká) a ve svých sedmnácti byla stejně nevědomá a nedovzdělaná jako většina slečen jejího věku.

Přirozeně se dá předpokládat, že jak se blížil den odjezdu, mateřské obavy paní Morlandové se stupňovaly. Její srdce jistě tížily a soužily tisíce znepokojivých předtuch, co zlého se její milované Catherine během toho strašlivého odloučení může přihodit, poslední den nebo dva, kdy byly spolu, se nepochybně utápěla v slzách, a když s dcerou naposledy rozmlouvala ve svém pokoji, splynuly z jejích moudrých rtů svrchovaně důležité a případné rady. Jistě v takovém okamžiku ulevila svému překypujícímu srdci tím, že Catherine varovala před násilnickými lordy a baronety, kteří s oblibou zavlékají mladé dívky do opuštěných venkovských statků. Kdo by o tom pochyboval? Jenže paní Morlandová toho o lordech a baronetech věděla tak málo, že neměla žádnou

představu o tom, jací darebové to v naprosté většině jsou, a vůbec netušila, jak svými záludnými intrikami mohou její dceru ohrozit. Její upozornění se tedy omezilo na tyto body: „Buď tak hodná, Catherine, a vždycky nos něco teplého kolem krku, až půjdeš večer z plesu. A ráda bych, aby sis zapisovala, kolik tam utratíš – tady máš na to sešit.“

Sally, ale spíš bychom měli říct Sarah (vždyť která mladá slečna z lepší rodiny si do šestnácti let nezmění jméno pokud možno k nepoznání?), musela být tou dobou coby Catherininina sestra její blízkou přítelkyní a důvěrníci. Je nicméně pozoruhodné, že netrvala na tom, aby jí Catherine při každé příležitosti psala, ani sestru nezavázala k tomu, aby jí vylíčila povahu každého nového známého či podrobnosti všech zajímavých rozhovorů, k nimž se v Bathu naskytne příležitost. Ve všem, doslova ve všem, co se týkalo téhle důležité cesty, se Morlandovi chovali tak klidně a uměřeně, že to odpovídalo spíš všedním pocitům obyčejných lidí než útlocitnosti a něžné náklonnosti, jež se mají projevovat při prvním loučení hrdinky s rodinou. Catherinin otec neotevřel své dceři neomezený úvěr u svého bankéře, ba ani jí nevtiskl do ruky stolibrovou bankovku, nýbrž jí dal jen deset guinejí¹² a slíbil, že další peníze jí pošle, až je bude potřebovat.

Za těchto neslibných okolností tedy proběhlo loučení a začala cesta. Ta ubíhala náležitě klidně a bezpečně, beze všech vzruchů. Neměli štěstí ani na lupiče, ani na bouře, a ani se jim nepodařilo převrhnout do příkopu, aby se na scéně mohl objevit hrdina. Nepřihodilo se nic znepokojivějšího, než že se paní Allenová lekla, jestli nezapomněla v jednom hostinci dřeváky, a tyhle její obavy se naštěstí ukázaly jako liché.

Dorazili do Bathu. Catherine vnímala všechno kolem s dychtivou radostí – když se půvabnou a rázovitou okolní krajinou blížili k městu a když pak projížděli ulicemi k ho-

telu, nevěděla, kam se dívat dřív. Přijela sem, aby tu byla šťastná, a byla šťastná už teď.

Brzy se ubytovali v pohodlném apartmá v Pulteney Street.

Nyní je příhodná chvíle popsat čtenáři paní Allenovou, aby si mohl udělat představu o tom, jak bude tato dáma svým jednáním napříště přispívat k veškerým nesnázím a nebezpečnostvím, jež hrdinku potkají, a jakým způsobem na ni nejspíš pomůže uvalit všechny ty zoufalé strasti, které mívá v zásobě poslední díl. Bude to kvůli její nerozvážnosti, nekultivovanosti, nebo žárlivosti? Bude zadržovat Catherininy dopisy, zničí jí pověst, nebo ji vyžene z domu?

Paní Allenová náležela do oné početné kategorie žen, v jejichž společnosti člověk necítí nic krom údivu nad tím, že se nějakému muži na světě mohly zamlouvat natolik, aby si je vzal. Nebyla krásná ani nadaná, neměla žádné zvláštní dovednosti ani vytríbené chování. Že se s ní oženil rozvážný, inteligentní muž jako pan Allen, se nedalo vysvětlit ničím podstatnějším než tím, že navenek působila distingovaně, díky své klidné netečnosti měla skoro vždycky dobrou náladu a s ničím si nedělala hlavu. V jednom ohledu se ale mimořádně hodila k tomu, aby uváděla mladé dámy do společnosti – všem se jim totiž vyrovnala svou nutkavou potřebou všude být a všechno vidět. Její vášní byly šaty. Měla navýsost nevinnou radost z toho, když se mohla pěkně obléct, a naše hrdinka nemohla vstoupit do života, dokud s paní Allenovou nestrávily tři nebo čtyři dny zjišťováním toho, co se zrovna nosí, a dokud si její gardedáma nepořídila model podle poslední módy. I Catherine sama si koupila pár věcí, a jakmile bylo tohle všechno zařízeno, nadešel onen důležitý večer, kdy měla poprvé vkročit na půdu bathských plesových sálů.¹³ Vlasy měla zastřižené a upravené těma nejzručnějšíma rukama, oblečená byla se vši náležitou péčí a paní Allenová i její komorná prohlásily, že vypadá přesně tak, jak se sluší a patří. Po takovém po-

vzbuzení Catherine doufala alespoň v to, že v davu ostatních návštěvníků nezavdá nikomu důvod ke kritice. Co se obdivu týče, ten bude jistě víc než vítaný, pokud se dostaví, ale nijak se na něj neupínala.

Paní Allenové trvalo oblékání tak dlouho, že do Horních sálů dorazily až dost pozdě. Sezona byla v plném proudu, plesový sál praskal ve švech a obě dámy se jen tak tak vmáčkly dovnitř. Pan Allen hned po příchodu zamířil do místnosti s karetními stoly a nechal je, ať si dav uvnitř užijí samy. Paní Allenová si tak rychle, jak jen to s přiměřenou opatrností šlo, razila cestu shlukem lidí u dveří a víc než o svou svěřenku se starala o to, aby nepřišly k úhoně její nové šaty, nicméně Catherine se držela těsně vedle ní a byla do ní zavěšená tak pevně, že je běžný nápor tlačeni- ce nemohl od sebe odtrhnout. Ke svému úžasu ale zjistila, že když člověk postoupí dál do místnosti, neznamená to, že se z davu vymaní. Zdálo se spíš, že čím dále postupují, tím je dav hustší, ačkoli si při příchodu představovala, že jakmile budou kus ode dveří, snadno najdou místo k sezení a nic jim už nebude bránit, aby pohodlně sledovaly tanec. Nic takového ale nenastalo, a přestože se neúnavnou snahou probjovaly až do čela sálu, byly na tom stále stejně. Z tančících párů neviděly nic než chocholy v účesech některých dam. Přesto postupovaly dál – pořád ještě doufaly v lepší místo – a nakonec se pomocí síly a důvtipu dokázaly dostat až do uličky za poslední, nejvyšší lavicí. Tady už nebyla taková tlačeni- ce jako dole a slečna Morlandová mohla přehlédnout celou společnost pod sebou a všechna nebezpečí, která ji před chvílí mohla cestou potkat. Byl to nádherný pohled a Catherine konečně začalo připadat, že je doopravdy na plesu. Toužila si zatančit, jenže vůbec nikoho v sále neznala. Paní Allenová dělala vše, co se v takové situaci dělat dalo, což znamenalo, že každou chvíli nevzrušeně poznamenala: „Kdyby sis tak mohla zatančit,

má milá – kéž bys tak měla nějakého tanečníka.“ Její mladá přítelkyně jí za ta přání byla nějakou dobu vděčná, ale paní Allenová je opakovala tak často a s tak naprosto mizivým účinkem, že nakonec začala svou společnici unavovat a ta jí už neděkovala.

Klidu onoho vyvýšeného místa, na něž se tak pracně prodraly, si ovšem neužívaly dlouho. Brzy se všichni hrnuli na čaj a ony se musely propasovat ven s ostatními. Catherine začínala být trošičku zklamaná. Už ji unavovalo, jak se na ni lidé pořád tlačí – na většině tváří nebylo nic zajímavého, a jelikož neměla v celém sále jediného známého, nemohla si v tom nepříjemném zajetí ulevit ani tím, že by prohodila slůvko s některým ze spoluvězňů. Když se konečně dostala až do místnosti s občerstvením, ještě palčivěji si uvědomovala, jak nepříjemné je, že se nemá ke komu přidružit ani nemůže pozdravit žádného známého a že jí chybí pánský doprovod, na jehož služby by se mohla spolehnout. Pana Allena nebylo nikde vidět, a když s paní Allenovou ani po dlouhém rozhlížení nenašly vhodnější místo, musely vzít zavděk sezením na konci jednoho stolu, který už obsadila početná společnost, byť tam nemohly nic dělat ani se neměly s kým bavit, pokud si zrovna nepovídaly spolu.

Jakmile se usadily, paní Allenová si poblahopřála k tomu, že se jí podařilo uchránit svoji róbu před újmou. „Byla by to strašlivá škoda, kdyby se mi potrhala,“ pravila. „Takový jemňounký mušelín. Jistojistě jsem nikde v sále neviděla nic tak pěkného.“

„To je tak nepříjemné, že tu nikoho neznáme,“ šeptla Catherine.

„Máš pravdu, děvče,“ naprosto nevzrušeně odvětila paní Allenová, „je to opravdu moc nepříjemné.“

„Co budeme dělat? Ti pánové a dámy tady u stolu se tváří, jako by se divili, co tu děláme – vypadá to, že se jim vnucujeme.“

„Ano, přesně tak. Je to opravdu hloupé. Proč jen tu nemáme spoustu známých.“

„Proč jen tu nemáme aspoň jednoho – alespoň bychom měly ke komu jít.“

„Svatá pravda, děvenko. Kdybychom tu někoho znaly, hned bychom se k němu přidaly. Loni tu byli Skinnerovi – kéž by tady byli i letos.“

„Neměly bychom raději odejít? Není tu pro nás ani prostředeno.“

„To opravdu není. Je to vážně k zlosti. Ale myslím, že bychom raději měly zůstat sedět – ten dav člověka div neumačká! Jak vypadá můj účes, drahoušku? Někdo do mě strčil a myslím, že mi ho pocuchal.“

„Ne, vůbec ne, vypadá moc hezky. Ale paní Allenová, opravdu jste si jistá, že v té spoustě lidí tady není žádný váš známý? Přece tu určitě někoho znáte.“

„Namouduši, neznám – kéž bych znala. Kéž bych tu znala kdekoho, nic víc si nepřeju – pak bych ti opatřila tanečnicka. Byla bych tak ráda, kdyby sis mohla zatančit. Ale podívej tamhle na to zjevení! Co to má probůh za šaty? Takové staromódní! A vidíš, jak vypadá zezadu?“

Po nějaké době jim jeden z jejich sousedů nabídl šálek čaje. S díky přijaly a prohodily s oním pánem pár slov, což byla až do skončení taneční zábavy a opětovného shledání s panem Allenem jediná chvíle z celého večera, kdy s nimi vůbec někdo promluvil.

„Nu, slečno Morlandová, doufám, že jste si ten ples užila,“ oslovil Catherine pan Allen hned, jak se znovu sešli.

„Ano, moc,“ odpověděla a marně se pokoušela potlačit velikánské zívnutí.

„Kéž by si byla mohla zatančit,“ pravila jeho žena. „Kdybychom jí tak mohli najít tanečnicka. Říkala jsem, jak bych si přála, aby tu Skinnerovi pobývali tuhle zimu, a ne loni. Nebo aby byli přijeli Parryovi, jak o tom jednou mluvili – to

by si mohla zatančit s Georgem Parrym. Tolik mě mrzí, že tu neměla tanečníka!“

„Někdy přišťe to, doufejme, dopadne líp,“ poskytl dámám útěchu pan Allen.

Po skončení plesu začala společnost řídnout, alespoň natolik, že se ti, kdo ještě zůstali, mohli celkem pohodlně procházet po sále, a přišel tedy čas na to, aby si konečně někdo povšiml hrdinky, jež zatím v událostech večera nesehrála nijak významnou úlohu, a pojal k ní obdiv. Šance, že její půvaby zazáří, vzrůstala každých pět minut úměrně tomu, jak řídly zástupy lidí v sále. Teď už na ni mělo výhled mnoho mladých mužů, kteří se k ní dříve nedostali. Ani jeden se ale při pohledu na Catherine nezachvěl nadšeným úžasem, sálem se dychtivě nešířil tázavý šepot a nikdo ji ani jedinkrát nenazval bohyní. Přitom jí to ale velice slušelo, a kdyby ji všichni přítomní měli možnost vidět před třemi roky, určitě by ji teď pokládali za mimořádně půvabnou.

Přece jen se ale na ni někdo díval, a to i uznale, protože sama zaslechla, jak o ní nějakí dva pánové prohlásili, že je hezká. Taková slova nemohla nezapůsobit. Catherine měla hned z celého večera příjemnější pocit, neboť oné špetičce marnivosti v ní tohle docela stačilo; byla těm dvěma mladíkům za jejich prostou poklonu vděčnější, než by byla hrdinka těch nejvyšších kvalit za patnáct sonetů velebících její půvaby, a odcházela k nosítkům v dobré náladě, naprosto spokojená s tím, jaké pozornosti se jí na veřejnosti dostalo.

3. kapitola

Každý den s sebou teď přinášel pravidelnou dávku povinností: návštěvy obchodů, prohlídky dosud neprohlédnutých částí města a promenády ve Vřídelním sále,¹⁴ kde se Catherine s paní Allenovou hodinu procházely sem a tam, každého si prohlížely a s nikým nepromluvily. Paní Allenová si dál horoucně přála mít v Bathu spoustu známých a zmiňovala se o tom vždycky, když se s každým novým dnem potvrzovalo, že tam nezná vůbec nikoho.

Navštívili také Dolní sály a tam naši hrdince osud přál víc. Tamější ceremoniář¹⁵ jí představil a doporučil jako tanečníka velmi distingovaného, asi čtyřiaadvaceti- nebo pětadvacetiletého mladíka jménem Henry Tilney. Pan Tilney byl dost vysoký, vypadal sympaticky, v očích mu jiskřilo důvtipem, a pokud nebyl přímo hezký, rozhodně mu do toho moc nechybělo. Měl příjemné vystupování a Catherine připadalo, že se na ni opravdu usmálo štěstí. Při tanci neměli příliš příležitostí si spolu promluvit, ale když se usadili k občerstvení, zjistila Catherine, že Henry Tilney je opravdu tak milý společník, jak byla od začátku ochotná věřit. Rozmlouval s ní živě a nenuceně a v jeho vystupování byla jakási potutelnost a čtveráctví, které ji upoutávaly, ačkoli jim stěží rozuměla. Chvíli si spolu jen tak povídali o tom, co se zrovna naskytlo zajímavého kolem nich, a pak ji pan Tilney zničehonic oslovil: „Až dosud jsem se vám,

velevážená slečno, vůbec nevěnoval tak, jak se na bathského tanečníka sluší. Nezeptal jsem se vás, jak dlouho jste v Bathu, jestli jste tu už někdy pobývala, zda jste byla v Horních sálech, v divadle a na koncertě a jak se vám tu vůbec líbí. Byl jsem trestuhodně nedbalý – můžete ale ukojit mou zvědavost teď? Pokud ano, hned se do toho dám.“

„Nemusíte se obtěžovat pane.“

„Mě to ale vůbec neobtěžuje, slečno.“ Pan Tilney nasadil strnulý úsměv, afektovaně ztišil hlas a naslédle se Catherine otázel: „Jste v Bathu již dlouho, slečno?“

„Asi týden, pane,“ odpověděla Catherine a snažila se nasmát.

„Skutečně?“ opáčil pan Tilney s hraným úžasem.

„Proč vás to překvapuje, pane?“

„Taky si říkám,“ odpověděl jí normálním tónem. „Jenže se musím tvářit, že ve mně vaše odpověď vyvolala nějakou hlubší odezvu, překvapení je asi stejně namístě jako cokoli jiného a člověk ho snadněji zahraje. A teď pokračujme. Nikdy dřív jste tu nebyla, slečno?“

„Nikdy, pane.“

„Zajímavé! Zavítala jste již do Horních plesových sálů?“

„Ano, pane. Byla jsem tam minulý týden v pondělí.“

„Navštívila jste nějaké divadelní představení?“

„Ano, v divadle jsem byla v úterý.“

„A na koncertě?“

„Na koncertě ve středu.“

„A líbí se vám celkově v Bathu?“

„Ano, líbí se mi tu moc.“

„Teď se na vás ještě musím zaculit a pak už se zase můžeme chovat jako normální lidé.“

Catherine odvrátila hlavu, protože nevěděla, jestli si může dovolit se zasmát.

„Vidím, co si o mně myslíte,“ pravil zasmušile. „Až si zítra budete psát do deníku, rozhodně v něm nijak nezazáším.“

„Do deníku!“

„No ano, vím přesně, co řeknete: V pátek jsem byla na plese v Dolních sálech – měla jsem na sobě ty mušelínové šaty s modrým lemováním a našitými kvítky – k tomu jednoduché černé střevíčky. Moc mi to slušelo, ale bůhví proč mě obtěžoval jeden divný trumbera – nutil mě, abych s ním tancovala, a tlachal takové nesmysly, až mě to znerózňovalo.“

„Nic takového rozhodně nenapíšu.“

„Mám vám povědět, co byste měla napsat?“

„Jestli chcete.“

„Tančila jsem s jedním moc sympatickým mladíkem, kterého mi představil pan King. Mluvili jsme spolu o mnoha věcech – zdá se, že je to opravdu výjimečný génius – doufám, že se blížě poznáme. Tak byste to, slečno, měla napsat podle mě.“

„Ale co když si žádný deník nevedu?“

„A co když nesedíte v tomhle sále a já nesedím vedle vás. O tom by se dalo pochybovat stejně oprávněně. Nevést si deník! Copak by mohli vaši příbuzní, kteří tu nejsou, bez deníku vůbec pochopit, jak tady žijete? Copak to jde, náležitě vylíčit všechny ty zdvořilosti a poklony, kterých se vám den co den dostává, když si je každý večer nezapíšete do deníčku? Copak byste si pamatovala, kdy jste měla na sobě jaké šaty, a zvládla dopodrobna popsat, jaký odstín měla v ten který den vaše pleť nebo jak jste měla upravené lokýnky, aniž byste každou chvilku nahlížela do deníčku? Velevážená slečno, zvyklosti mladých dam mi nejsou tak neznámé, jak byste si ráda myslela. Vždyť právě díky tomuhle půvabnému zvyku vést si deník sklízejí dámy takovou chválu za to, jak přirozeně a nenuceně píší. Každý připouští, že potěšit dopisem umějí nejlépe právě ženy. Možná tu něčím přispěla sama příroda, ale jsem si jist, že pravidelné zápisy do deníčku jí určitě výrazně napomáhají.“

„Někdy si říkám,“ pochybovačně opáčila Catherine, „jestli dámy opravdu píší o tolik lepší dopisy než pánové. Totiž – neřekla bych, že jsme na tom bez výjimky líp.“

„Pokud jsem měl možnost soudit, zdá se mi, že obvyklému slohu pisatelek dopisů není co vytknout, až na tři věci.“

„A to je co?“

„Obecná chudoba obsahu, naprosté přehlížení interpunkce a velmi častá neznalost pravopisu.“

„No tedy! To jsem se nemusela ostýchat tu vaši poklonu odmítnout. V tomhle ohledu o nás tedy zrovna moc dobře nesmýšlíte.“

„Netvrdil bych, že ženy píší lepší dopisy než muži, stejně jako bych netvrdil, že lépe zpívají dueta nebo kreslí krajinky. Ve všech dovednostech, které se zakládají na vkusu, vyniká zhruba stejně žen jako mužů.“

Na tomto místě je přerušila paní Allenová. „Catherine, děvenko,“ pravila, „vyndej mi, prosím, tu jehlici, co se mi zachytila na rukávu; bojím se, že už mi v něm udělala díru. To by mě mrzelo – tyhle šaty mám moc ráda, i když stály jen devět šilinků za metr.“¹⁶

„Přesně tolik bych byl hádal, milostivá paní,“ poznamenal pan Tilney, zatímco si prohlížel mušelín.

„Vy se vyznáte v mušelínu, pane?“

„V mušelínu obzvláště – vždycky si sám kupuju nákrčníky a prý je umím výtečně posoudit; i moje sestra už se na mě nejednou spolehla, když chtěla vybrat látku na šaty. Zrovna tuhle jsem jednu koupil a všechny dámy, které ji viděly, říkaly, že to byla zázračná láce. Nedal jsem víc než pět šilinků za metr, a přitom je to pravý indický mušelín.“

Paní Allenovou jeho mimořádné vlohy zcela ohromily. „Většina mužů si takových věcí stěží všimne,“ pravila. „Ať dělám, co dělám, pan Allen se ještě nenaučil rozpoznat jedny moje šaty od druhých. Vaše sestra musí být opravdu šťastná, že vás má.“

„Také v to doufám, milostivá paní.“

„A povězte mi, prosím, co si myslíte o šatech slečny Morlandové?“

„Jsou velmi hezké,“ pravil pan Tilney a s hluboce vážným výrazem je zkoumal, „ale myslím, že se nebudou dobře prát. Bojím se, že se budou třepit.“

„Vy jste ale vážně –“ rozesmála se Catherine a málem by byla dodala „divný“.

„Úplně s vámi souhlasím, pane,“ opáčila paní Allenová, „a také jsem to slečně Morlandové říkala, když si je kupovala.“

„Na druhou stranu, milostivá paní, mušelín se dá vždycky nějak využít. Na kapesníček, čepec nebo pelerínku bude slečně i tak dost dobrý. O téhle látce nikdy nemůžete říct, že přišla nazmar. Tohle jsem slyšel od sestry asi čtyřicetkrát, vždycky když si marnotratně nakoupila víc mušelínu, než chtěla, nebo ho nepozorně nastříhala jinak, než chtěla.“

„Bath je kouzelné město, pane, je tady tolik dobrých obchodů. My bydlíme bohužel úplně na venkově, tedy ne že by v Salisbury člověk taky dobře nenakoupil, ale je to tak daleko – osm mil je dlouhá cesta, manžel říká, že je to devět, prý to měřili, ale podle mě to nemůže být víc než osm a je to taková štrapáce – vždycky přijedu domů k smrti unavená. A tady přitom člověku stačí vyjít ven a za pět minut pořídí, co potřebuje.“

Pan Tilney měl dost taktu na to, aby se tvářil, že ho její vyprávění zajímá, a paní Allenová s ním probírala mušelíny až do chvíle, kdy se začalo znovu tančit. Jak je tak Catherine poslouchala, začala se obávat, že se pan Tilney až příliš baví slabůstkami druhých.

„O čem to tak soustředěně přemýšlíte?“ zeptal se jí, když se spolu vraceli do sálu. „Doufám, že ne o svém tanečnickovi, protože z toho, jak jste zavrtěla hlavou, se nezdá, že by to byly moc příjemné úvahy.“

Catherine se začervenala. „Nemyslela jsem na nic,“ opáčila.

„To je jistě rafinovaná a lstivá odpověď, ale byl bych radši, kdybyste mi rovnou řekla, že mi to nechcete povědět.“

„Tak tedy dobře, nechci.“

„Děkuji vám – teď se totiž brzy doopravdy poznáme, protože si vás smím kvůli tomu při každém setkání dobírat a nic na světě lidi tolik nesblíží.“

Znovu spolu tančili, a když byl večer u konce a nastal čas se rozloučit, přinejmenším dáma si velice přála, aby se neviděli naposled. Jestli před spaním při skleničce zředěného svařeného vína myslela na dotyčného pána natolik, že se jí o něm pak zdálo, nemůžeme s jistotou potvrdit. Doufám ale, že v takovém případě to bylo jen při lehkém zdřímnutí nebo nevinném ranním přispání, protože má-li pravdu jistý slavný spisovatel, podle nějž se žádná mladá dáma nemá co zamilovávat, dokud jí druhá strana nedá svou lásku najevo,* je jistě velice nepatřičné, aby mladá dáma snila o pánovi dřív, než pán prokazatelně začne snít o ní. Pana Allena možná ještě nenapadlo zvažovat, nakolik je pan Tilney vhodným kandidátem na to, aby o jeho mladé svěřence snil nebo se jí dvořil, ale stačil už zjistit, že není důvod, proč by se s ním Catherine nemohla stýkat. Hned zkraje večera se na jejího tanečníka důkladně vyptal a dostalo se mu ujištění, že pan Tilney je duchovní a pochází z jisté velmi vážené rodiny z Gloucestershiru.

---

* Viz list pana Richardsona v *Ramblerovi*, č. 97, svazek 2.

4. kapitola

Druhý den Catherine spěchala do Vřídelního sálu dychtivěji než obvykle, protože si byla jistá, že tam během dopoledne určitě potká pana Tilneyho, a chystala se ho přivítat úsměvem. Úsměv ale nebyl zapotřebí; pan Tilney se neukázal. V nejrušnějších časech se tam porůznu objevil snad každý, kdo v tu chvíli v Bathu pobýval – jen pan Tilney ne. Každou vteřinu proudily dovnitř i ven a oběma směry po schodech davy lidí, kteří nikoho nezajímali a které nikdo nechtěl vidět, a jen on chyběl.

„Tady v Bathu je tak krásně,“ poznamenala paní Allenová, když se poté, co se unavily korzováním po sále, usadily poblíž jeho proslulých stojacích hodin. „A jak bychom si to tu užívaly, kdybychom tu někoho znaly.“

Tohle přání už paní Allenová vyslovila nadarmo nesčetněkrát, takže neměla žádný zvláštní důvod očekávat, že se tím zrovna teď změní něco k lepšímu, nicméně „nevzdávej nikdy nic, vždyť to, co chceme, / jen neúnavnou pílí dosáhne“,¹⁷ praví jistě mravoučné verše, a neúnavná píle, s níž si milostivá paní den co den přála přesně totéž, měla být konečně po zásluze odměněna. Ani ne za deset minut od chvíle, kdy se posadily, totiž paní Allenovou velmi ochotně vyslyšela zhruba stejně stará dáma sedící hned vedle, která si ji už několik minut prohlížela, a obrátila se na ni těmi slovy: „Myslím, milostivá paní, že se nemůžu mýlit – je

to dlouho, co jsem měla naposledy to potěšení vás vidět, ale nejmenujete se, prosím, Allenová?“ Když ona cizí dáma bez prodlení obdržela na svou otázku kladnou odpověď, představila se jako paní Thorpová a paní Allenová v ní hned poznala bývalou spolužačku a blízkou přítelkyni, s níž se od doby, kdy se obě vdaly, viděla jen jednou, a to před mnoha lety. Radost obou dam z toho shledání byla veliká, a jak by také nebyla, když je celých patnáct let ani nenapadlo si na sebe vzpomenout. Hned si začaly navzájem skládat poklony, jak dobře vypadají, a když se zmínily o tom, jak ten čas letí a kolik ho uběhlo od chvíle, kdy se viděly naposledy, jak by stěží čekaly, že se potkají zrovna v Bathu, a jaká je to radost zase se shledat se starou přítelkyní, začaly se navzájem vypyávat na rodinu, sestry a příbuzné a samy vykládat o těch svých, přičemž obě daleko ochotněji informace podávaly, než přijímaly, takže mluvily obě zároveň a ani jedna moc neslyšela, co říká ta druhá. Paní Thorpová byla nicméně v hovoru s paní Allenovou vybavena jednou velkou výhodou; měla totiž děti, a když dlouze popisovala nadání svých synů a půvaby svých dcer a líčila jejich současné působení a budoucí vyhlídky – že John je na Oxfordu, Edward na elitní střední škole a William u námořnictva, a že jeden, druhý i třetí jsou tam, kde zrovna jsou, tak milovaní a uctívání jako žádná jiná trojice v dějinách –, paní Allenová neměla čím kontrovat, a jelikož se sama nemohla neochotnému a nevěřícímu sluchu své přítelkyně vnutit s žádnými podobnými triumfy, nezbylo jí než sedět a tvářit se, že všechny ty mateřské výlevy doopravdy poslouchá, přičemž se ovšem díky svým bystrým očím brzy mohla utěšit zjištěním, že krajka na pláštěnce paní Thorpové není ani z poloviny tak pěkná jako na její vlastní.

„Á, tady jdou moje děvčata,“ zvolala paní Thorpová a ukázala na tři do sebe zavěšené elegantní dívky, které k ní mířily. „Má drahá, tolik bych vám je chtěla představit. Moc rády